

Jaarplan 2026

Bibliotheken Noord Fryslân

Gebaseerd op beleidsplan 2023–2026

ontdekdebieb.nl

de Bibliotheek
Noord Fryslân

Inleiding

In 2026 bouwen we als Bibliotheken Noord Fryslân (BNF) verder aan onze koers richting een sterke, verbindende en toekomstgerichte bibliotheekorganisatie. Het is het laatste jaar van de beleidsperiode 2023–2026: een jaar waarin we resultaten consolideren, verbindingen verdiepen en nieuwe werkwijzen bestendigen, zoals we dat de afgelopen drie jaar hebben ingezet. De zelforganiserende clusters (zes) binnen BNF vertalen dit jaarplan weer naar concrete clusterdoelstellingen waarvan de resultaten zichtbaar zijn in ons jaarverslag.

We zetten in op een bibliotheek die midden in de samenleving staat: als plek waar inwoners kunnen leren, elkaar ontmoeten, zichzelf ontwikkelen en actief deelnemen aan de maatschappij.

Bij BNF werken we met vijf programmalijnen waarin de vijf wettelijke taken uit de WSOB verankerd zijn.

Vanuit onze drie domeinen – **Jeugd & Educatie**, **Basisvaardigheden** en **Bibliotheken** – werken we samen aan één missie: bijdragen aan een geletterde, inclusieve en betrokken gemeenschap in Noord-Fryslân en op de Waddeneilanden.

In 2026 versterken we de samenwerking tussen onze domeinen. Elk van de zes clusters bestaat uit verschillende disciplines en werkt samen en buurtgericht aan de doelstellingen en aan de behoeften en vragen van inwoners. Vanuit elk domein wordt kennis gedeeld binnen het cluster, zodat collega's van elkaar leren en we samen verder bouwen aan de maatschappelijke educatieve bibliotheek.

We blijven oog houden voor jongeren die de overstap maken van 18- naar 18+, door hen te ondersteunen met informatie en persoonlijke begeleiding. Daarnaast organiseren alle clusters activiteiten die ontmoeting en dialoog tussen verschillende doelgroepen stimuleren. De bibliotheek is immers een plek waar mensen samenkomen die elkaar in het dagelijks leven niet vanzelfsprekend tegenkomen.

In 2026 vergroten we onze zichtbaarheid tijdens lokale evenementen. Elke vestiging benut deze momenten om nieuwe leden en deelnemers te werven en de bibliotheek actief te presenteren. Met de **pilot mobiele dienstverlening** brengen we onze diensten letterlijk dichter bij de inwoners van de dorpskernen in Noardeast-Fryslân. Zo ontdekken we hoe we onze dienstverlening flexibel en bereikbaar kunnen maken voor iedereen.

In de aanloop naar de verkiezingen zorgen we ervoor dat in elke vestiging informatie beschikbaar is over het **stemproces**. We richten ons hierbij nadrukkelijk op de praktische kant van het stemmen – hoe doe je dat? – en niet op politieke inhoud.

Daarnaast verdiepen we ons verder in **co-creatie**. Elk cluster verkent lokale kansen en deelt die met de domeinspecialisten. In 2026 start BNF ten minste één concreet co-creatieproject samen met inwoners of partners. Vrijwilligers blijven een belangrijk onderdeel van onze organisatie. We begeleiden en inspireren hen, zodat ze zich betrokken en gewaardeerd blijven voelen.

Bij de ontwikkeling van programmering maken we structureel gebruik van inzichten uit doelgroeponderzoeken, zoals Mosaïc, het segmentatiemodel voor doelgroepen. Zo sluiten we beter aan bij de unieke context van elk cluster. Ook zorgen we ervoor dat bij elk thema van de menukaart een passende activiteit wordt georganiseerd.

Programmalijn 1: De geletterde samenleving, de preventie en aanpak van laaggeletterdheid.

Onze ambitie blijft dat alle kinderen van 0 tot 18 jaar lid worden én blijven van de bibliotheek. We stimuleren leerkrachten en pedagogisch professionals in hun rol als leesbevorderaar en werken actief samen met onze partners, waaronder Mediasmarties en het onderwijs bij de uitvoering van het Taalplan Frysk.

Voor de jongste doelgroep zorgen we ervoor dat alle baby's een BoekStartkoffertje ontvangen en dat gezinnen actief worden verbonden met de bibliotheek via de BoekStartcoach. In 2026 organiseren we in elk cluster een BoekStartdag, bieden we activiteiten voor jonge kinderen en hun ouders en trainen we pedagogisch medewerkers in interactief voorlezen.

Voor kinderen van 6 tot 12 jaar blijft het programma De Bibliotheek op School (dBos) een belangrijk onderdeel van ons werk. Alle deelnemende scholen vullen de monitor in en voeren met ons een gesprek over de bouwstenen van dBos. We zorgen ervoor dat elk kind in zijn basisschooltijd minimaal twee keer een bibliotheek bezoekt. Daarnaast doen we mee aan campagnes zoals de Kinderboekenweek en Lês-mar-foar-wiken, en besteden onze leesconsulenten structureel aandacht aan Friese en meertalige boeken.

Voor jongeren van 12 tot 18 jaar bieden we activiteiten die aansluiten bij hun leefwereld, met aandacht voor geletterdheid, mediawijsheid en ontmoeting. Tijdens de Tienerleesweek en brugklasbezoeken zetten we de bibliotheek neer als plek die jongeren begrijpt en aanspreekt.

De gezinsaanpak vormt een rode draad. In elk cluster richten we samenwerkingen in met lokale partners en organiseren we gezinsactiviteiten waarin taal- en leesplezier centraal staan.

Programmalijn 2: Participatie in de informatiesamenleving

Toegang tot digitale technologie en de vaardigheden om deze te gebruiken zijn essentieel om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Steeds meer communicatie met de overheid, instanties en dienstverleners verloopt online. In het groeiende informatielandschap wordt het bovendien steeds moeilijker om relevante en betrouwbare informatie te vinden en te interpreteren.

In Nederland beschikken ongeveer vier miljoen Nederlanders over onvoldoende vaardigheden om online mee te kunnen doen. Een deel van deze inwoners kan geholpen worden door een les op maat of een cursus, maar er moet ook een vangnet zijn waar inwoners met hun vragen geholpen kunnen worden. In beide behoeften voorziet de bibliotheek door het aanbieden van ondersteuning bij digitale vaardigheden en daarnaast door het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO).

BNF is een plek waar inwoners digitaal verder kunnen komen. Via het **Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)**, digitale spreekuren en cursussen vergroten we de digitale zelfredzaamheid van inwoners. In de totale beleidsperiode bereiken we hiermee 10% van de volwassen inwoners; in 2026 streven we naar 2,5%.

We versterken de samenwerking met onze netwerkpartners, zodat zij het IDO goed weten te vinden en inwoners actief kunnen doorverwijzen. Intern stimuleren we kennisuitwisseling, zodat medewerkers inwoners beter kunnen ondersteunen en hen gericht kunnen verwijzen naar passende hulp.

Programmalijn 3: Leven Lang Ontwikkelen

Digitalisering, technologische ontwikkelingen, maar ook economische, demografische en sociale ontwikkelingen leiden tot grote veranderingen in de samenleving. Het is belangrijk dat er voor alle groepen in de samenleving mogelijkheden zijn hun vaardigheden te vergroten, zich te ontplooien ten behoeve van hun arbeidspositie of hun persoonlijke ontwikkeling.

In 2026 continueren we het beleid wat in 2025 is ingezet op het gebied van Leven Lang Ontwikkelen (LLO). De doelgroep is 16 – 100 jaar. Het gaat hierbij om het bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners in ons werkgebied die “zelfredzaam” zijn. Dit zijn inwoners die over voldoende taal- en digitale vaardigheden beschikken om goed te kunnen participeren in de hedendaagse samenleving.

Een belangrijk onderdeel van LLO is digitaal burgerschap. Digitaal burgerschap heeft betrekking op het vaardig en weerbaar maken van burgers in de online informatiesamenleving en zorgen dat burgers mee kunnen doen in deze samenleving.

In 2026 breiden we onze dienstverlening op het gebied van basisvaardigheden verder uit. We verbinden leren en oefenen met de leefwereld van mensen, door programma’s te ontwikkelen rondom de thema’s **werk, gezondheid en gecijferdheid**. Elk cluster organiseert ten minste twee maatwerkprogramma’s binnen deze contexten.

We werken steeds meer **buurtgericht** en ontdekken per cluster in twee wijken wat deze aanpak oplevert. Daarnaast investeren we in deskundigheidsbevordering bij onze partners, zodat de aandacht voor basisvaardigheden duurzaam verankerd raakt.

We starten nieuwe samenwerkingen met partners op het gebied van **gezondheid (digitale zorg dichtbij)** en **gecijferdheid in relatie tot armoede**. Samen met het Ketenpartner Overleg (KPO) maken we een plan om nieuwe doelgroepen voor de Digi-Taalhuizen te bereiken. In elke gemeente blijft daarnaast een **Taalcafé** actief, waar inwoners in een veilige setting kunnen oefenen met de Nederlandse taal.

Programmalijn 4: De robuuste lokale bibliotheek

De bibliotheek blijft een plek waar inwoners van alle leeftijden kennis kunnen maken met **digitaal burgerschap**. We bieden activiteiten aan rond thema's als robotica, domotica, kunstmatige intelligentie, desinformatie en burgerwetenschap.

Daarnaast brengen we onze dienstverlening letterlijk dichter bij de buurt. Elk cluster bedenkt ten minste twee manieren om de bibliotheek meer **de wijk in** te brengen. Samen met historische verenigingen maken we cultureel erfgoed zichtbaar en we doen met minstens één vestiging per cluster mee aan de **Verhalenavond**.

Als partner van **Pier21** leveren we aanvullend programmering bij hun voorstellingen, zodat cultuur, taal en ontmoeting elkaar versterken. In totaal verwelkomen we in 2026 ruim **een half miljoen bezoekers** in onze vestigingen.

Collectie

In 2026 streven we ernaar dat **15% van onze totale uitleningen digitaal** is. Dit sluit aan bij de groeiende vraag naar e-books en luisterboeken. Binnen de Digi-Taalhuizen zorgen we dat de collecties beter aansluiten bij de behoeften van onze doelgroepen, volgens het principe van maatschappelijk collectioneren. Clusters onderzoeken binnen hun eigen context hoe de collectie beter kan aansluiten bij wat er onder inwoners leeft. De collega's die in het collectieteam zitten bespreken dit met elkaar en met de consulent collectie.

Programmalijn 5: Frysk & Meertaligheid

Meertaligheid is mooi en bijzonder, maar zeker in de provincie Fryslân heel gewoon. Meertaligheid biedt daarbij veel voordelen voor het leren van een nieuwe taal en het tegengaan van laaggeletterdheid.

Meertaligheid, waaronder Fries, is een belangrijk thema voor BNF en is verweven in al onze programmalijnen. Onze medewerkers en vrijwilligers spreken hun memmetaal, dat betekent dat op de vaste wal en in onze klantenservice overwegend Fries of Bildts gesproken wordt.

De memmetaal is voor kinderen en volwassenen de taal waarin zij zich het beste uiten. Voor mensen met een buitenlandse afkomst kan dat Engels, Arabisch of Oekraïens zijn. We willen communiceren in gesproken woord en beeld op verschillende manieren en in verschillende talen.

De Friese taal en cultuur vormen een belangrijk onderdeel van onze identiteit. We breiden daarom ons activiteitenprogramma binnen alle drie de domeinen uit met aandacht voor **Frysk, meertaligheid en regionale cultuur**. Voor nieuwe inwoners organiseren we kennismakingslessen Fries, waarin niet alleen de taal centraal staat, maar ook de betekenis van taal en cultuur in onze regio.

Tot slot

2026 wordt een jaar van afronden, verdiepen en verankeren. De koers die in 2023 is ingezet, wordt verder verstevigd en vormgegeven. Vanuit vertrouwen, samenwerking en maatschappelijke relevantie bouwen we samen met inwoners, partners, vrijwilligers en collega's aan een bibliotheek die de samenleving versterkt, via taal, kennis en verbinding.